

לשיעורי הרב ומידע נוסף
סורקו את הברקוד

הרב שי עובד שליט"א

ראש כולל "חיים שאל" ע"ש מרן החיד"א זצ"ל

בית עובד

דעת תורה בעניין קניית ארבעת המינים

עובדיה - שהאתרוג לא מורכב. צריך שתהיה עליו חזקה, שיש לנו מסורת עליו שהאתרוגים האלו לא מורכבים, ואז זה בסדר גמור. כמו כן, שאין בו חשש ערלה וטבל.

היום נראה קצת מהלכות ארבעת המינים. קודם כל, מר"ן מביא בסימן תרמ"ח שהאתרוג צריך להיות הדר. מה נקרא הדר באתרוג? צריך לוודא דבר ראשון, כך דעת מרן בחזון

האתרוג

נפל לו הפיטם או נשבר הפיטם - הבית יוסף פוסל את האתרוג. באתרוגים התימנים, פשוט הוא נולד בלי פיטם. הרב בחזון עובדיה עמוד רס"ג, כותב שאף על פי שאין לו פיטם, הוא כשר לברכה. בילקוט יוסף הוא מביא שזה נקרא הדר, זה מחלוקת בראשונים, אבל זה עדיין נקרא הדר.

האתרוג שכאן לפנינו לא יבש, הוא רך מאוד, הוא עסיסי. הוא לא רך כאילו כמוש. וגם, שלא יהיה לו לא קילופים ולא חיסרון. היום לא תמצא לא עם קילופים וגם לא עם חיסרון. בלעטלאך שיש עליו עלים, עלים פשוט מוריד לו קצת מהידור, אבל מתי הוא מוריד מההידור? שבמרחק עין רגיל אתה רואה משהו משונה באתרוג. אבל כל זמן שהוא נראה בסדר, והוא נראה יפה, זה נקרא הדר. בלעטלאך זה מצוי מאוד, העלים. חור לא מצוי. אנחנו כמה שנים מתעסקים עם זה, לא ראינו חורים באתרוגים. וגם כן אם יש משהו שזה מדרך בריאתו, זה גם בסדר. יש מקרים חריגים, אבל זה לא מצוי.

אם יש בו נקב בפיטם, צריך לבדוק שזה לא מגיע לחדרי הבטן. המשנה ברורה כותב בסימן תרמ"ח, ספק הגיע ספק לא הגיע לחדרי הבטן, הוא כותב להקל, כי דעת חלק מהראשונים להקל בזה.²

שיעור האתרוג יהיה לא פחות משיעור של ביצה וקליפה, שזה יוצא 58 גרם. זה פחות או יותר שיעור של ביצה, אין פחות מביצה היום, הם יותר גדולים. אז זה בסדר גמור מבחינת הגודל.

טבל וערלה, הבד"צים מקפידים על זה, גם עם זה אין בעיה. ובפרט האתרוגים של ארץ ישראל אין איתם בעיה של טבל. צריך גם כן שהצבע שלו יהיה צבע שיש לו הדר. מה נקרא הדר בצבע? הוא צריך להיות קצת צהבהב, צהוב. כשהוא צהוב קצת, אז זה נקרא שיש לו הדר. אם הוא ירוק ועתידי להיות צהוב, הוא עדיין כשר.

(הרב הראה אתרוג לדוגמא לקהל) הנה אתם רואים, זה אתרוג כשר. הוא מתחיל להצהיב קצת, הוא נקי, יש לו צורת אתרוג, את הבלטות של האתרוג, הוא יותר מכביצה. אין בו חזזית של נקודות שחורות. צריך לבדוק את האתרוג במרחק של 35 סנטימטר, של עין רגילה. כשאתה מסתכל מרחוק, אתה רואה ממש אתרוג יפה. זה נקרא ההדר שלו.

צריך שיהיה לו פיטם ועוקץ. אם נפל העוקץ הוא פסול. לגבי פיטם, יש אתרוגים שיש להם פיטם, שושנתא כמו של המרוקאים וזה מצוין. אתרוגים תימנים, הבריאה שלהם זה בלי פיטם. יש בבית יוסף בסימן תרמ"ח מחלוקת על אתרוג בלי פיטם, אם

1 הסט שאני עכשיו מחזיק ביד עכשיו והאתרוג הזה הוא חלק ממנו, כל הסט נמכר ב- 65 שקלים.

2 האתרוג התימני הוא בסדר. מי שירצה, יראה "גדרי המועדים" חלק א' של הרב שבתאי לוי בעמוד ע"ז. שם הוא כותב פלא גדול על האתרוג התימני, אבל אנחנו הולכים אחרי הרב עובדיה. בגדרי המועדים הוא כותב דברים שאני לא יכול להגיד אותם, אבל תסתכלו בפנים מה שהוא כותב על אתרוג התימני. אנחנו קונים אתרוג תימני, הרב עובדיה כותב שיש עליו מסורת, הוא אתרוג טוב, הוא מצוין, מברכים עליו, לכתחילה מברכים עליו, בלי שום פקפק.

הלולב

- זה לא נקרא זיגזג, וגם אם יש לו, זה לא מה שנקרא במר"ן מכוון. זה לא מה שמר"ן פסק. מה שמר"ן פסק זה כמו... אתם מכירים שמלת פליסה? אז כל הלולב נהיה פליסה. זה מה שמר"ן פוסל. אבל אם יש קצת זיגזג, אז ודאי שזה מצוין. וזה לולב כשר ב-65 שקל כל הסט. זה לא רק פה, זה בכל הארץ כולה. יש גם יותר זולים, יש כאלה מוכרים ב-55 שקלים, ב-60 שקלים. תראו איזה יופי.

(הרב מראה את הלולב בסט הנ"ל בהערה 1) אתם רואים את הלולב, זה לולב כשר. הוא עונה על כל הדרישות של ההידור. של המהודר א' א'- לא חסר לו כלום. יש לו תימות, עלים סגורים, ישר. מה שאתם רואים למעלה, זה רק העלה, אין בזה כלום. יש לו שיעור חזון איש ומעלה.

העלה הזו למעלה, זה שום דבר. גם אם הוא שרוף, הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל כותב, אפילו אם יש לו זיגזג, הוא מזוגזג קצת, אם במרחק רגיל אתה לא רואה את הזיגזג

מרן הראש"ף - חומרות שהסוחרים המציאו!

שערום הפוסקים! לא העלו על דעתם חומרות שהמציאו הסוחרים, והגיעו ל-150, 200 שקל לולב. זה לולב יפה ומצוין, 65 שקל לכל הסט, הפלא ופלא.

לולב מצוין, גבוה, יפה, ישר, סגור. מצוין. אתם רואים אותו כמה הוא יפה? תראו, יפהפה, ממש יפהפה הלולב הזה. איך מוכרים לולבים ב-150 שקל?! בילקוט יוסף בעמוד תק"צ כתב שהסוחרים המציאו חומרות שלא

הדסים

שלושה קנים. מר"ן אומר לא צריך שלושה קנים בכלום שווים. לפי מר"ן. לא צריך 24 סנטימטר. מספיק שיש 14 סנטימטר, רובו משולש מספיק.³

הדסים, לפי מר"ן, אפילו אם הם קטומים למעלה הם כשרים.

(הרב מראה את ההדסים לדוגמא) להדסים האלה יש שיעור. ענף שחופה את העץ, הם משולשים הפלא ופלא.

הפקעת מחיר ארבעת המינים

כלומר, כל מה שאני מצווה לדעת השולחן ערוך, דינא דגמרא ושולחן ערוך, לקנות בעוד 10 שקלים, להגיע לאתרוג ב-40 שקל, זה רק באופן אחד. באיזה אופן? שאתה לא מפקיע מחירים. אבל אם אתה תקנה ב-40 שקל אתרוג ותפקיע מחירים, לדעת מר"ן אתה לא יכול לקנות את זה. כי אתה גורם להפקעת מחירים. ככה כותב גם כן הרב המב"ט, הוא כותב את ההלכה הזאת, שבזמן שיש הפקעת מחירים של האתרוגים אסור לקנות במחיר כזה יקר.

יש שולחן ערוך בסימן תרנ"ו, נניח יש אדם שיגיד אני לא רוצה לקנות כשר, ואני רוצה להדר במצווה. נניח היום אתרוג כשר עולה בסביבות ה-30 שקל.

כמה אני מחויב על פי ההלכה להוסיף על אתרוג כשר מ-30 שקלים? מר"ן כותב, צריך להוסיף שליש. האם מלגו או מלבר? מר"ן כותב מלגו. מלגו הכוונה 10 שקלים, לא מלבר 15 שקל, שלא להפקיע מחירים. מתי אני מצווה להוסיף שליש על האתרוג, להוסיף עוד 10 שקלים? הלשון של מר"ן: "יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משליש מלגו בדמי חברו".

דעת המשנה הלכות והילקוט יוסף במחיר ארבעת המינים

של הקנים לדינר זהב. בא רשב"ג ואמר: "המעון" (לשון שבועה) אם לא יורידו את המחירים, אני אחייב אותם לעשות רק קן אחד. אבל זה דאורייתא?! כותב רש"י: "ע"ת לעשות לה' הפרו תורתך".

אומרת הגמרא, באותו יום ירד המחיר של הקנים - שהיה מחיר דינר רגיל וקפץ לדינר זהב - ירד לחצי דינר. הסוחרים פחדו ממנו. ה"ילקוט יוסף" העתיק את "המשנה הלכות" להלכה בעמוד תק"צ, הוא אומר: אם

כותב המשנה הלכות - אתרוג כשר, שעולה 30 שקלים אצל היד אחרונה, אצל הקמעונאי, ללקוח עולה 30 שקלים. אתה מצווה להוסיף לפי שולחן ערוך עוד 10 שקלים. אדם שרוצה להוסיף יותר מזה - אם אתה גורם להפקעת מחירים, אתה לא יכול לעשות את זה. הוא מביא את זה בחלק י' עמוד ע"ז. יש גמרא בכריתות בדף ח'. הגמרא אומרת שאישה יולדת, צריכה להביא קנים עבור קורבן. ואם היא זבה, צריכה להביא חמישה קנים, על לידה זבה. פעם אחת בירושלים, הקפיצו את המחיר

הערה מהקהל: כדי שלא יעבדו על אדם בעת קניית ארבעת המינים ילמד טוב את סימן תרמ"ח, שלא יצא תרמח..

3

כותב ה"משנה הלכות", שצריך לעשות תקנה, ומה התקנה שצריך לתקן? שכל אחד יקנה אתרוג כשר בלבד. ואז הוא מביא: וכשהמוכרים רואים שנה אחר שנה שבני התורה מרבים להביא כסף, הם עולים בשער משנה לשנה. כי בעד אתרוג שנראה קצת מהודר, אפילו אינו מהודר באמת... אני אגיד לכם את האמת, אנשים לא מבינים באתרוגים - לא הקונים, הקונים מאן דכר שמה - אפילו אלה שבודקים את האתרוגים לא מבינים באתרוגים. יש אתרוגים ששמים אותם ב"מהודר א'", מי שסוחר ממולח, יכול לשים אותו ביהלומים. ויש ב"מהודר א' א'", והוא גם לא שייך לכשר אפילו. סתם מבלבלים לאנשים את המוח, עובדים עליהם. אתה יכול למיין בתוך כמה שבועות שני מיליון אתרוגים? אתה לא יכול למיין דבר כזה. זה אפילו יותר מזה גם כן. זה כמויות אדירות.

מוכרי הלולים והאתרוגים מייקרים את המחירים יותר מדי - לדוגמה, לפי מה שלמדנו בשולחן ערוך, אם 30 שקל אתרוג כשר, תוסיף עוד הידור, כמה זה ההידור? 10 שקלים, 40 שקלים. והמוכר מגזים, הוא רוצה 60 שקל על אתרוג, 70 שקל על אתרוג. ממש הכפיל את המחיר. אז מה נעשה אם המוכר הכפיל לנו את המחיר?

אומר הראשון לציון הרב יצחק יוסף: ואם רואים שמייקרים את המחירים יותר מדי, נכון שרבני המקום ופ' רנסיו יתקנו שלא יקנו בני העיר עד סך מסוים. ואף על פי שיהיו פחות מהודרים, כדי להכריח את המוכרים מפקיעי מחירים להוריד את המחיר בשאר השנים. תדעו לכם, כל שנה מחיר האתרוג עולה. הסיבה? מכיוון שבכל שנה הם רואים שיש דרישה יותר ויותר ואנשים משלמים.

איך רבן גמליאל קנה אתרוג באלף זוז?

דולרים שעולה כל סט. זה לא טוב לעשות ככה, זה נגד שולחן ערוך.

מי התיר לכם לקנות במחירים כאלה? היום דיברתי עם רב תימני גדול מאוד, הרב אוריאל חובר. הוא רב של יישוב גדול ביהודה ושומרון, נחליאל⁴. שאלתי אותו, למה ככה המחירים של האתרוגים? וגם אין לכם פיטם באתרוגים התימנים, למה המחיר כזה? הוא אמר לי, תגיד בשמי: **האתרוגים שמוכרים אותם 200, 300 שקל, זה גזל גמור**⁵. אמרתי לו, הרב, בכמה אתה קונה? ענה לי, כל הסט 100, 150 שקל. שאלתי עוד כמה שאלות על האתרוגים התימנים, על החזקה. אמרתי לו, הרב עובדיה כותב יש עליהם חזקה. אבל איך משלמים מחירים כאלה? איך קונים במחירים כאלה?

הוא גם מתרץ איך רבן גמליאל קנה ב-1,000 זוז. איך הוא קנה ב-1,000 זוז? כולם מקשים את הקושיה הזאת. אז התשובה, שלא היה אתרוג לכל חכמי ישראל. והיו איתו רבי עקיבא שהיה עשיר, רבי אלעזר בן חסמא שהיה עשיר, רבי אלעזר בן עזריה, רבי יהושע, עשירים גדולים היו איתו. והם עשו תקנה וקנו אתרוג אחד בלבד. ככה כותב ה"משנה הלכות" חלק י', סימן ע"ז.

ועוד אומר הרב - ושמעתי שבתמנן היה מנהג ותקנת בית דין, שבערב סוכות מביא השמש שק מלא אתרוגים וכל אחד לוקח אתרוג מהשק ושם כמה פרוטות בלי לבדוק את האתרוג... כמה קשיים יש לבני תורה לעשות היום צורכי סוכה או מזון לבני ביתו או מלבושים, בפרט בימי היום טוב, והכל במחיר כל כך גבוה, של כמה מאות

בגלל הציור על החולצה מוסיפים 250 שקל

כך האברכים, כל אחד ארבעה-חמישה ילדים, הוא צריך חמישה-שישה סטים. מאיפה יביא כל כך הרבה כסף? לכן כתב על זה "משנה הלכות", שצריך לעשות תקנה לדבר הזה. והעתיק אותו ה"ילקוט יוסף". ומה התקנה? **לא לקנות ביוקר**⁶.

שאלה מהקהל: למה על תפילין אפשר לשלם הרבה אבל על אתרוג לא?

תשובת הרב: פה, זה תלוי באברך. לפעמים אברך יושב חודש ימים לכתוב לך תפילין. הוא רוצה מחיר על זה. יש גם בזול. יש תקרה⁷.

מישהו אמר לי שנה שעברה, בן אדם קונה חולצה ב-300 שקל, יקנה אתרוג ב-40 שקל? אז אמרתי לו, מי שאכל שום יחזור ויאכל שום? הוא פושע שהוא קונה חולצה ב-300 שקל. מי התיר לך לקנות חולצה ב-300 שקל? יש לך חולצה ב-50 שקל, אחלה חולצה. בגלל ששמו לך פה איזה ציור, אתה קונה בעוד 250, אתה משחית את הכסף שלך? זה לא כסף שלך, אתה פקיד על הכסף. אז הוא רוצה להשתיק את המצפון שלו באתרוגים. טוב, בשלמא אתה משתיק את המצפון שלך ולא מייקר לנו את המחירים, החרשנו. אבל אתה עושה לנו צרות. אחר

4 בעמח"ס ברכת אוריאל

5 אני לא יכול להגיד את זה. הוא תימני, הוא יכול להגיד.

6 אבל אנשים לא שומעים. יש מין בחינה כזאת שבהלכות מסוימות לא מקשיבים. איש הישר בעיניו יעשה. על כל פנים, זה דעת השולחן ערוך, ככה ההלכה. מי שירצה יהפוך את הדברים בפנים. תראו סימן תרנ"ו, תעינו בו טוב, תראו, אין היתר לקנות מעל 40-50 שקל אתרוג. 50 שקל, זהו, אולי.

7 הבהרה חשובה: אני לא אומר מעצמי כלום, כי לי אין דעת תורה, אני כמו רמקול. אני רק קראתי מה כתוב בפוסקים.

אדם שמחפש צרות

יותר. זה חולי נפש. זה אדם חולה נפש, מסכן. כמה ביטל תורה, כמה הלך, כמה חזר. זה גדר של חולי נפש. כל אחד והחולי נפש שלו. ככה קונים אתרוגים?

הרב של האסירים, הרב אריה לוי. נכנס לחנות של את-רוגים, נכנס לחצי דקה ויצא. אז אחד האברכים שם רדף אחריו, אמר לו: "כבוד הרב, תורה היא וללמוד אני צריך. כך קונים ארבעת המינים?". הרב אמר לו: "יש הידור מצווה בארבעת המינים, ויש איסור דאורייתא לענות את המוכר. באתי, ראיתי שזה בסדר, אין בזה פסול, אין בזה כלום, שילמתי ויצאתי". זה הכל, גמרנו. צריך לדעת ערכין במצוות.

שאלו אותי לגבי "קורה". אם הוא מוכר את הלולב ב-30 שקלים עם ה'קורה' בסדר, אבל אם הוא רוצה 150 שקל על 'קורה'?

מי שמחפש צרות, מחפש את הדברים האלה. אדם שהוא בסדר עם השם, והוא אוהב את השם, ויודע שהשם אוהב אותו, הוא לא מחפש בעיות. לפני ארבע או חמש שנים, בא אליי איזה בחור, אני חושב שהוא היה נשוי, בחור צעיר מסכן. הוא בא ב-9:30 בבוקר לכולל, אמר לי: "אתה יכול לראות לי אתרוג?". אמרתי לו: "טוב, תראה". הראה לי את האתרוג. אחר כך הלך ובא עוד פעם: "אני יכול להראות לך אתרוג?". אמרתי לו: "תדע, אני כבר לא רואה אתרוגים, אני צריך ללמוד". אבל עוד פעם אחת, בסדר.

אחר כך הוא נסע לבני ברק. היה שם ארבע-חמש שעות בבני ברק. הלך, הסתובב, חזר, אמר לי: "חיפשתי בבני ברק ולא מצאתי, אז אני אקח את הראשון שלקחתי". הלך, הסתכל על ההוא עוד פעם, הלך למו"צ אחר להראות אותו, חזר, אמר לי: "אני אחפש עוד קצת" ולא חזר.